

Maatzorg in mentaal welzijn via cocreatie met dove, slechthorende en doofblinde jongeren

“DEAF, TRUST, MOTIVATION”
Sleutels voor identiteitsontwikkeling en mentaal welbevinden

Dove, slechthorende en doofblinde jongeren beleven de wereld op een unieke manier.

Stigma rond doof-zijn en gebarentaalgebruik maakt hen kwetsbaar. Door preventieve initiatieven kunnen we daarop inzetten en jongeren handvatten aanreiken om hiermee om te gaan. Daarnaast hebben ze ook toegang nodig tot psychologische maatzorg.

Goedele De Clerck en Jaron Garitte begeleiden een pilootproject met dove, slechthorende en doofblinde jongeren: “Om te kunnen groeien is het nodig dat dove jongeren zich vrij kunnen uitdrukken in hun eigen taal. Dat ze zichzelf kunnen zijn, hun talenten kunnen ontwikkelen en zich kunnen verbinden met anderen.

In de film die de jongeren gemaakt hebben over hun taal en leefwereld tonen ze zich zowel kwetsbaar als krachtig. Hun authenticiteit ontroert en beroert.

Veerle Van Leeuw (interview), Goedele De Clerck, Jaron Garitte

Voor het eerst in Vlaanderen werd samen met dove, slechthorende en doofblinde jongeren een groepsaanbod op maat ontwikkeld voor de ondersteuning van hun mentaal welzijn. Klopt het dat taalondersteuning daarin onmogelijk weg te denken is?

Goedele: ja, inderdaad. We weten uit internationaal onderzoek en uit praktijkervaringen dat dove, slechthorende en doofblinde jongeren, omwille van communicatiebarrières en beperkte participatie in de samenleving, kwetsbaar zijn in hun identiteitsontwikkeling en mentaal welzijn. Tijdens de adolescentie willen jongeren zich graag spiegelen aan leeftijdsgenoten. **Daarom hebben we een groepsaanbod ontwikkeld, waarin dove jongeren zich in een veilige omgeving kunnen verbinden met leeftijdsgenoten die zich in herkenbare situaties bevinden.**

Als we willen dat dove jongeren kunnen uitgroeien tot evenwichtige volwassenen, hebben ze handvaten nodig om hun identiteit te versterken en om te leren navigeren in contexten die niet altijd even toegankelijk zijn voor hen. Het bieden van **een creatieve ontmoetingsruimte** waarin deze jongeren zich vrij kunnen uitdrukken **in hun eigen taal heeft geleid tot meer vertrouwen in zichzelf, in anderen en in de wereld.**

“ALS DE JONGEREN ZICH VRIJ KUNNEN UITDRUKKEN IN HUN EIGEN TAAL EN ZICH BEGREPEN VOELEN, GROEIT HUN ZELFVERTROUWEN”

Is dat ook één van de redenen waarom jullie met een doof begeleidingsteam werken? Voelen ouders en hulpverleners zich soms niet machteloos in de communicatie met dove jongeren?

Goedele: Ja, dat is zo, en dat is ook te begrijpen. Dove rolmodellen kunnen daar een verschil maken en de brug slaan. We gebruiken meerdere gebarentalen en maken deel uit van de Vlaamse en internationale doevengemeenschap. Daardoor kunnen we beter aansluiten bij de leefwereld van de jongeren. Voor veel horende mensen blijft een diepgaand begrip van een dove ervaringswereld soms moeilijk. **Als dove zorgverleners kunnen we dove jongeren, als ze in een boot op een erg woelige zee zitten, makkelijker gidsen naar kalme wateren. We kunnen goed op hen afstemmen.** Dat hebben jongeren nodig om rust te ervaren en hun emoties te kunnen benoemen, begrijpen en vatten. **Ze krijgen daardoor hun boot weer onder controle en kunnen weer sturen.**

Welke methodieken hebben jullie ingezet om af te stemmen op de unieke taalprofielen en behoeftes van de jongeren?

Jaron: **Taalondersteuning** kan het verschil maken. **Het geeft jongeren veiligheid en voorkomt dat ze zich uitgesloten voelen.** Als jongeren ervaren dat ze niet begrepen worden als ze iets vertellen, sluiten ze zich af en zitten ze vast vanbinnen. Ze kroppen dan al die emoties op. Pubers zijn bezorgd om wat anderen over hen denken en doen soms alsof ze het begrijpen. Vanuit mijn werkervaring heb ik dat snel door. Het is dan belangrijk om te **parafaseren**, via andere gebaren dezelfde inhoud te herhalen, zodat iedereen mee is.

“DOOR CO-CREATIE KONDEN DE JONGEREN MEE VORM GEVEN AAN GROEPSAANBOD: ZE HEBBEN ZELF THEMA'S EN DOELEN GEKOZEN”

Jullie hebben de jongeren ook actief betrokken in het vormgeven van het aanbod?

Goedele: Ja, er is een rode draad van **cocreatie** doorheen het project. We hebben van in het **begin gevraagd rond welke thema's de jongeren graag wilden werken** en welke doelstellingen ze graag wilden bereiken. We hebben daarop ingespeeld en **de jongeren telkens opnieuw betrokken** bij het proces. De structuur van het aanbod gaf tegelijkertijd de **grenzen** aan waarbinnen we die doelen konden realiseren.

Op welke manier is de inbreng van jullie ervaringsdeskundigheid een meerwaarde geweest?

Goedele: We zagen snel dat er in de groep een gemeenschappelijk thema was van **ervaringen van stigmatisering rond doof-zijn en gebarentaalgebruik**. Dat was voor ons als dove professionals uiteraard herkenbaar, ook al zijn de jongeren expert in hun jong-zijn. Het is zeker waardevol geweest om niet **enkel vanuit onze expertise, maar ook vanuit onze ervaringen** te kunnen in gaan op hun vragen en bezorgdheden. Zo vroegen de jongeren mij of ik vroeger al wist dat ik psycholoog wilde worden. Die vraag deed me terugkijken op mijn leven. Ik deelde met hen dat het leven niet altijd in rechte lijn verloopt, maar soms in bochten en met obstakels. Zo wou ik meegeven dat ik, net als zij, op drempels ben gebotst, maar dat het toch mogelijk is om je eigen weg te vinden. **Als je leert te denken in termen van mogelijkheden, hoeft je niet vooraf al alle wegen af te sluiten omdat je doof bent.**

Jaron: Ik herkende me ook in de bezorgdheden van de jongeren. Toen ik opgroeide wist ik dat ik binnen de dovenwereld mogelijkheden had, maar ik wist ook goed dat er daarbuiten drempels zijn. Wij hebben hen dan uitgelegd: “Nee, je kan verder opleiding volgen, je kan je professioneel ontwikkelen en zo toch je weg banen door het leven.” We zagen dan dat de jongeren naar ons keken en dachten: “Oh, dat kan...”. **Dove jongeren en volwassenen hebben nu meer mogelijkheden om zich te ontwikkelen dan vroeger:** er zijn tolken, er kunnen redelijke aanpassingen gedaan worden, ze kunnen opleidingen volgen, promotie maken op de werkvloer. **Wij weten dat de drempels een grote uitdaging zijn, maar we weten ook dat er veel veerkracht is en dat er rolmodellen zijn,** ook voor jongeren met migratieachtergrond en doofblinden.

‘VASTZITTEN IN JEZELF KAN TRAUMATISCH ZIJN.

Dove jongeren beleven de wereld anders. Ze ervaren **drempels** op meerdere levensdomeinen. Ze **ervaren stigma rond doof-zijn en gebarentaalgebruik**. Dat maakt hen kwetsbaar. Daarom is het belangrijk dat dove jongeren toegang hebben tot **toereikende psychologische maatzorg**. Net als hun horende leeftijdsgenoten hebben ze **handvatten nodig om zichzelf te leren zijn in verbinding met anderen**. Dat moeten we meenemen in **initiatieven voor preventie**. Als we willen dat dove jongeren uitgroeien tot evenwichtige volwassenen, is het belangrijk dat ze zich in een veilige omgeving kunnen uitdrukken in **hun eigen taal**. In **hun jongerengebarentaalvariant tonen ze zich internationaal, visueel, metaforisch, verhalend, grappig, getalenteerd, en vooral zeer veerkrachtig en creatief!**

Hoe zou je het ontwikkelingstraject omschrijven dat jullie met de jongeren hebben doorlopen?

Goedele: Als een **groeiproces**. In de helft van het traject, vroegen we aan de jongeren: **‘Wat betekent het project voor jullie, dat we hier tweewekelijks samenkomen?’** Toen hebben ze zelf een logo ontworpen. Daarin werd zowel de **diversiteit** als de **verbondenheid** van de groep verwerkt.

Jaron: De jongeren wilden graag een vlag en een hoodie met het logo om hun groepsidentiteit uit te drukken. Onze rol was om hen te ondersteunen om die doelen te realiseren. Verder hadden ze de wens om andere mensen mee te kunnen nemen in hun leefwereld via een **film**. Wij hebben hen ondersteund om hun doelen te realiseren.

Goedele: Het project bood de jongeren ruimte om **verschillende manieren van doof-zijn** te kunnen exploreren en te kunnen bewegen in verschillende culturele contexten, met meerdere talen. Daardoor konden ze hun **jongerenidentiteit** verder ontwikkelen. **DEAF** weerspiegelt die **autonomie**.

Jaron: **Ze hebben het project zelf vormgegeven en eigen keuzes gemaakt**, zoals de keuze voor het maken van een logo,

Jaron: De jongeren in de groep hadden zeer **diverse taalprofielen**. Ze kwamen niet allemaal op dezelfde leeftijd in contact met onderwijs en met gebarentaal. Sommigen hebben een migratieachtergrond. Ze beheersen ‘meer of minder’ **Vlaamse Gebarentaal**, zijn ‘meer of minder’ vertrouwd met internationale gebarentalen, zoals **Amerikaanse of Britse of Arabische Gebarentaal**. In dat geval maken ze gebruik van contact signing om af te stemmen op elkaars taalgebruik. Binnen de groep zagen we zo **een eigen jongerengebarentaalvariant** ontstaan. We hebben die variant zelf geleerd in contact met de jongeren. Dit is een belangrijk gegeven. De groepsdynamiek wist zich ook af te stemmen op de **noden van doofblinde jongeren**.

Voor hun algemene en sociaal-emotionele ontwikkeling is het essentieel dat de jongeren zich erkend voelen in hun taalcompetenties en dat ze die competenties via adequate taalondersteuning verder kunnen ontwikkelen. **Als ze ervaren dat ze elkaar goed kunnen begrijpen, zich vrij kunnen uitdrukken en nieuwe begrippen kunnen verwerven, ervaren ze zelfvertrouwen en kunnen ze groeien.**

Jaron: Wij zijn net als de jongeren **visueel georiënteerd** en zien het snel als jongeren met iets zitten. **De jongeren voelen dat er geen communicatiebarrières zijn. Ze weten dat we hen begrijpen en dat brengt rust. We zijn het gewoon om vlot aan te sluiten bij verschillende taalprofielen.** Dat is voor horende ouders en hulpverleners vaak moeilijker. Vanuit de dovencultuur zijn we gewend om visueel te communiceren, met gelaatsuitdrukking en lichaamshouding. Als jongeren rust ervaren, kunnen we op een verhalende manier in verbinding gaan. We nemen daar ook tijd voor.

Er is ondertussen in de samenleving wel meer aandacht voor gebarentaalgebruik, maar de structurele verankering van een voldoende rijk gebarentaal aanbod blijft toch nog een werkpunt in Vlaanderen. Dove rolmodellen kunnen dan van betekenis zijn in taalstimulering en taalontwikkeling, zowel voor dove, slechthorende en doofblinde kinderen en jongeren die opgroeien in Vlaanderen, als voor kinderen en jongeren met migratieachtergrond die participeren in meerdere culturele en talige contexten.

Goedele: We hebben methodieken gebruikt die goed aansluiten bij de **visuele oriëntatie** van de jongeren en bij het **verhalende karakter van de dovencultuur**. We hebben geput uit de **speltherapie**, waarbij jongeren via spel op een veilige manier hun emoties kunnen uitdrukken en begrijpen (bijv. naspelen hoe je je in een bepaalde situatie zou gedragen), uit de **creatieve therapie** (tekenen, collage technieken, filmen, ...), uit de **naratieve therapie** (bijv. vanuit metaforen reflecteren rond de wortels van de identiteit van de jongeren en hun taalgebruik) en de **cognitieve gedragstherapie** (bijv. ervaren hoe negatieve gedachten kunnen belemmeren wat je doet en welke gedachten meer helpend zijn of angst verkleinen).

Jaron: In het begin van het project hebben we samen met de jongeren **afspraken gemaakt over de veiligheid en vertrouwelijkheid** binnen de groep. De jongeren wisten dat ze alles mochten vragen en dat we er voor hen waren. We vonden het belangrijk om hen aan te moedigen om de ontwikkeling van **gespreksvaardigheden en sociale vaardigheden** te ondersteunen, zodat ze hun ervaringen en mening leerden delen en naar elkaar leerden luisteren. Zo is er een **veilige groepsdynamiek** kunnen groeien.

Goedele: Ook doorleefde ervaringen van het zoeken naar je eigen identiteit, deel uitmaken van verschillende werelden, kracht kunnen putten uit gedeelde ervaringen van doven, de rijkdom voelen van communicatie in International Sign, dat is een meerwaarde. In mijn geval zijn lange periodes van leven en werken in het buitenland erg waardevol geweest. **Het was verrijkend om meertalige en interculturele communicatie** ook binnen de groep te kunnen **valideren en tot bloei te zien komen**.

Jaron: Ik ben tweetalig opgegroeid, met Vlaamse en Franse Gebarentaal en ik ben het dus gewend om te navigeren in verschillende culturele contexten, met verschillende talen. Op school tolkte ik ook al vroeg voor jongeren met migratieachtergrond die er nieuw bijkwamen. **Ik vond het mooi om te zien dat jongeren nu al zeer vroeg vaardig zijn in het gebruik van International Sign en contact signing.** Daar mogen ze trots op zijn!

Goedele: Onze ervaringsdeskundigheid is ook ondersteunend om in te zetten op weerbaarheid en veerkracht. **Understeunend en lat hoog voor de jongeren, hebben hoop en verwachtingen en doen ook beroep op hun ervaringsdeskundigheid** – zij zijn immers ervaringsdeskundig rond hun beleving, hun taaldiversiteit, culturele diversiteit. **Ik heb veel respect voor de weerbaarheid die we zagen bij de jongeren en hun zin voor initiatief,** daar heb ik zelf ook veel van geleerd.

Jaron: We zijn oprecht geïnteresseerd in de leefwereld van de jongeren, we gaan in dialoog met hen in hun eigen taal. Zo leren ze dat ze zichzelf mogen zijn en dat ze in gesprek kunnen gaan met hun omgeving als ze zich niet goed voelen. **De jongeren leren dat ze mogen aangeven wat ze nodig hebben of willen realiseren in de toekomst en ze leren dat ze daarbij mee mogen beslissen en samenwerken.** En wij leren van hen!

een vlag, een hoodie en een film, en de keuze voor de visuele taal en het Engels. Via het groepsproces konden ze zich **verbinden, met elkaar, met de begeleiding en met de wereld**. Dat is ook wat ze doen met de film, zich verbinden met de wereld. Die verbinding staat ook centraal in het logo.

Goedele: De jongeren ontwikkelden gebarentaalvaardigheden, zelfexpressie, sociaal-emotionele vaardigheden, gespreksvaardigheden, versterking van identiteit en veerkracht, interculturele vaardigheden, participatiebewustzijn. Daarnaast verwierven ze mediawijsheid en creatieve en narratieve competenties. De film die ze hebben gemaakt is het resultaat van dat individuele en collectieve ontwikkelingsproces.

Jaron: Doorheen het proces zagen we de jongeren groeien in **TRUST**: ze hebben (zelf)vertrouwen, vertrouwen in het proces en in hun **competenties**. De groepsbijeenkomsten waren nieuw voor hen en in het begin was er al eens iemand afwezig. Doorheen het proces, ontdekten de jongeren dat er veel groeikansen lagen en waren ze er altijd allemaal. Zoals ze het zelf zeggen in het logo: ze ervaren veel **MOTIVATION!**

Veel dove, slechthorende en doofblinde jongeren ervaren de wereld als onveilig. Ze hebben het gevoel dat ze geen ruimte krijgen om zichzelf te zijn en ze kunnen dat moeilijk communiceren. Waarom kan dit traumatisch zijn?

Goedele: Om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en zich goed te kunnen voelen hebben kinderen en jongeren overal ter wereld nood aan een omgeving die hun psychologische basisbehoeften ondersteunt. De drie basisbehoeften zijn **autonomie** (jezelf kunnen zijn, je eigen identiteit kunnen ontwikkelen), **verbinding** met anderen (een goede band kunnen hebben met je ouders, broers of zussen, met begeleiders, leerkrachten, je veilig kunnen voelen), en **competentie** (je vaardigheden en talenten kunnen ontwikkelen, het gevoel hebben dat je iets kan).

Als je moeilijk kan communiceren met je omgeving, of je kan je eigen taal niet gebruiken, kan je niet aangeven wat je nodig hebt. **Je moet je voortdurend aanpassen aan de meerderheidstaal en -cultuur.** Dat is niet alleen heel vermoeiend, maar voelt ook heel onveilig. Je ervaart veel druk en je stresssysteem wordt actief. Daardoor word je teruggeworpen op jezelf. Als je je zelf niet rustig voelt of je voelt je diep gekwetst, kan je moeilijk verbinding aangaan met andere mensen. Je kan je dan erg eenzaam voelen. Als er in je omgeving, thuis of op school te weinig mogelijkheden zijn om je goed te kunnen ontwikkelen, heb je het gevoel dat je faalt. Dat ondermijnt je zelfvertrouwen. Kortom, **je wordt geraakt in je bestaansrecht**, je moet vechten om te kunnen bestaan. De wereld is dan geen veilige plaats voor jou, het is geen plaats waar je 'mag zijn'. Die ervaring raakt je in de kern van je zijn. Daarom kan ze traumatisch zijn. Je ervaart moeilijkheden om je te hechten, om verbinding te maken met andere mensen, met de samenleving en met jezelf. Dat heeft een impact op je groei en op je mentaal welbevinden.

Dove, slechthorende en doofblinde jongeren hebben dus een hogere kans op stigmatisering en traumatisering. Maakt hun situatie hen ook kwetsbaarder voor andere vormen van trauma die niet rechtstreeks gelinkt is aan hun doofheid?

Goedele: Ja, inderdaad. We zien in internationaal onderzoek dat dove, slechthorende en doofblinde jongeren niet enkel blootgesteld worden aan trauma dat specifiek gerelateerd is aan doofheid, bijv. aan een beperkte communicatie in de thuiscontext of de schoolcontext. Deze jongeren zijn ook kwetsbaar in hun identiteitsontwikkeling. Communicatiebarrières en negatieve beeldvorming rond doof-zijn beperken de jongeren in hun participatiemogelijkheden aan verschillende levensdomeinen. Hierdoor ervaren ze uitsluiting en krijgen ze het gevoel minderwaardig te zijn. Daardoor kunnen ze psychische problemen ervaren. Dove, slechthorende en doofblinde jongeren lopen ook een groter risico op emotionele verwaarlozing en ze worden vaker gepest dan andere jongeren. Ze lopen ook grotere risico om mishandeling of seksueel misbruik te ervaren en kunnen omwille van communicatiedrempels minder gemakkelijk aan de alarmbel trekken. De drempels tot de zorgverlening zijn zeer hoog.

Kunnen jullie iets meer vertellen over de film die jullie gemaakt hebben met de jongeren?

Jaron: **De jongeren wilden graag dat andere mensen hen beter zouden begrijpen, zowel in wie ze zijn als in hun unieke taalgebruik. Daarom wilden ze graag een stukje van hun verhaal vertellen in een film.** Ze hadden nooit eerder een film gemaakt en waren onzeker over hun taalgebruik. De film is het resultaat van een co-creatie van de jongeren samen met **Visual Box vzw**, een doofgeleid productiehuis voor gebarentaalmedia. Door mediawijsheid te verwerven, te oefenen met en zonder camera, bekrachtigd te worden in hun taalgebruik, en te **groeien in zelfexpressie, identiteit en zelfvertrouwen** doorheen de groepsbijeenkomsten, hebben de jongeren de film kunnen maken die ze graag wilden.

Goedele: Via deze film laten de jongeren zien wie ze zijn, hoe ze de wereld ervaren, hoe ze zich uitdrukken, hoe ze steun vinden bij elkaar, hoe vriendschap een vorm van veerkracht kan zijn.

Daarbij zijn ze er goed in geslaagd hun eigen grenzen aan te geven: wat ze willen delen en wat niet, wie er wel of niet in beeld komt en wie liever op een andere manier wilde bijdragen.

Jaron: De jongeren vertelden ons welke locaties voor hen belangrijk waren, ze interviewden elkaar, gaven feedback op de montage, ... er was een doorlopend proces van geïnformeerde toestemming en ze beslisten mee over de verspreiding.

Op welke manier kunnen dove, slechthorende en doofblinde jongeren stigma ervaren?

Jaron: Om je een beeld te vormen van stigma-ervaringen, bekijk je best de film die we met de jongeren gemaakt hebben. Jongeren kunnen ondervinden dat er wordt gestaard naar gebarentaalgebruik op straat of op de bus, of naar hun hoorapparaten/cochleaire implantaat. Ook rond hun taalgebruik, meertaligheid of competenties ervaren jongeren soms stigmatisering. Stigma komt vaak vanuit een focus van de horende samenleving op vererving van het Nederlands en de Vlaamse Gebarentaal. **Voor de ontwikkeling van de jongeren is het belangrijk om te worden erkend en gestimuleerd in hun visuele oriëntatie en in de taalcompetenties die ze al hebben. Het gebruik van International Sign of contact signing getuigt van veel taalrijkdom -en creativiteit**, het sluit aan bij internationale praktijken van dovencultuur en kan jongeren helpen om andere talen te verwerven.

Goedele: De ervaringen van de jongeren sluiten aan bij bevindingen van **recent onderzoek naar stigma-ervaringen van dove en slechthorende volwassenen in Vlaanderen**. Het gaat daarbij om een **opstapeling van stigmatiserende ervaringen rond doof-zijn binnen het gezin, in het onderwijs, op de werkvloer, in het publieke domein en ook binnen de zorgverlening**. Doven ervaren daardoor een **gevoel van uitsluiting**: door deze drempels voelen dove en slechthorenden zich uitgesloten en gaan ze negatieve perspectieven rond doof-zijn overnemen. Dat kan ook bij jongeren leiden tot zelfstigmatisering. Zo ontwikkelen ze een negatief zelfbeeld.

Kan de film ook betekenisvol zijn voor het omgaan met stigmatisering en voor maatschappelijke verandering?

Goedele: Door in hun kracht te gaan staan, gaan de jongeren via de film in verbinding met zichzelf, met anderen en met de wereld. **Door hun beleving te delen in hun eigen jongerengebarentaalvariant, ook hun ervaringen van stigmatisering, nemen de jongeren bestaansrecht en waardigheid op.** Via de film willen ze graag bijdragen tot de ontplooiing van andere jongeren en tot maatschappelijke reflectie en verandering. Zonder het vooraf te plannen, heeft het gezamenlijke proces van co-creatie tijdens de groepsbijeenkomsten en bij het maken van de film heeft geleid tot een **tool voor destigmatisering**.

De film kan bijdragen tot bewustzijnsverhoging rond de ervaringswereld en noden van dove jongeren.

Leerkrachten kunnen de film gebruiken bij het werken met jongeren rond diversiteit, de film kan worden ingezet in vormingen en opleidingen voor zorgverleners en leerkrachten enz.

Jaron: **Voor het eerst werd een film gemaakt met dove, slechthorende en doofblinde jongeren in Vlaanderen, in hun jongerengebarentaal en vanuit hun belevingswereld.** De jongeren die hieraan meewerkten, kunnen zeker ook rolmodellen zijn voor andere jongeren, die zich in hun ervaringen kunnen herkennen. Zo kan deze film op zijn beurt de identiteitsontwikkeling van anderen mee ondersteunen.

Hoe kunnen we preventief optreden tegen de stigmatisering en traumatisering van dove, slechthorende en doofblinde jongeren?

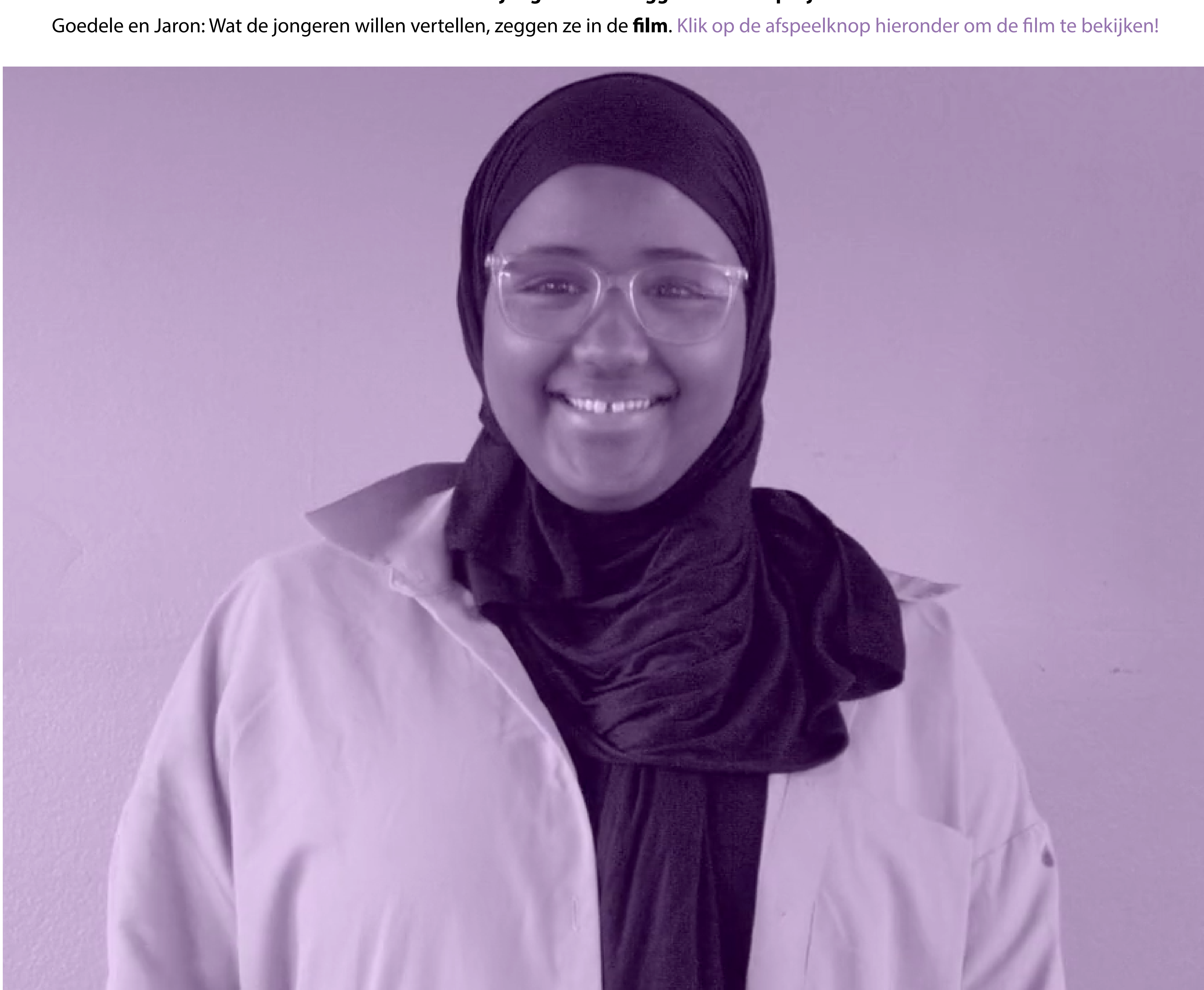
Goedele: Als dove, slechthorende en doofblinde kinderen en jongeren blootgesteld worden aan herhaalde en soms meervoudige traumatische ervaringen, dan verankert zich dat in hun lichaam en hersenen. Dit heeft een invloed op zowat elk aspect van hun ontwikkeling, ook op hun taalontwikkeling. De impact op hun mentale en fysieke gezondheid en hun ontwikkeling kan een heel leven doorwerken.

Daarom is het zo belangrijk om **preventief in te zetten op een voedingsbodem voor de psychologische basisnoden van dove, slechthorende en doofblinde kinderen en jongeren, met een rijk gebarentaal aanbod en veel mogelijkheden tot veiligheid en verbinding**. Een context waarin jongeren zich veilig kunnen verbinden met zorgpersonen thuis, op school en in de vrije tijdscontext en met leeftijdsgenoten. Het is dus ook erg belangrijk om gepaste ondersteuning te voorzien voor zorgpersonen van dove, slechthorende en doofblinde jongeren en om toegang te faciliteren voor contact met andere jongeren. Daarnaast hebben jongeren ook **recht op toereikende mentale gezondheidszorg, die passend kan aansluiten bij het gebarentaalprofiel van de jongeren, cultuursensitief is en beschikt over doelgroep-specifieke kennis**.

Jaron: **Dove, slechthorende en doofblinde jongeren hebben het nodig dat hun ouders, de school, de begeleiding, hun vrienden, ... zich goed kunnen afstemmen op hun doof-zijn, op hun anders-zijn en op hun meertalig zijn, zodat ze zich net als hun horende leeftijdsgenoten kunnen ontwikkelen.** Ze hebben behoefte aan aandacht en aan volwaardige communicatie en participatie. Daarbij is een rijk gebarentaal aanbod essentieel. Gebarentaal is immers de enige taal die jongeren visueel kunnen verwerven, zonder barrières. **Een goede gebarentaalvererving en meertaligheid hebben een positieve impact op de ontwikkeling van jongeren.** Ook de erkenning en ontwikkeling van hun talenten en vaardigheden is belangrijk. Hiervoor zijn **contacten met dove leeftijdsgenoten en dove zorgverleners en rolmodellen vitaal**.

Wat zouden de jongeren zelf zeggen over het project?

Goedele en Jaron: Wat de jongeren willen vertellen, zeggen ze in de **film**. Klik op de afspreekknop hieronder om de film te bekijken!

Om optimaal tegemoet te komen aan de unieke behoeftes en taalprofielen van dove, slechthorende en doofblinde jongeren heeft **Kom even praten vzw**, een organisatie voor de bevordering van mentale gezondheid van de doelgroep, de projectbegeleiding innovatief aangepakt. Voor **maatzorg in mentaal welzijn** brachten twee dove, meertalige professionals, Goedele De Clerck (psychologische begeleiding) en Jaron Garitte (taalondersteuning) hun **multideskundigheid** samen. Het aanbod kreeg vorm via **co-creatie** met de jongeren.

Dr. Goedele De Clerck heeft een praktijk als zelfstandig psychotherapeut met dove, slechthorende en doofblinde jongeren, volwassenen en senioren. Als postdoctoraal onderzoeker ontwikkelde ze een interventie voor het ondersteunen van veerkracht en identiteitsontwikkeling van dove, slechthorende en doofblinde jongeren en volwassenen met migratieachtergrond, meertaligheid en taaldeprivatie. Haar huidige onderzoek voor Kom even praten vzw focust op de toegankelijkheid van de pggz voor de doelgroep. Voor het optimaal afstemmen van de pggz op de doelgroep. Voor de diverse achtergronden van de jongeren, putte Goedele ook uit haar expertise in taalkunde en antropologie.

Jaron Garitte heeft als gediplomeerd opvoeder werkervaring met dove, slechthorende en doofblinde jongeren. Hij vertaalt voor overheidsdiensten en organisaties teksten van het Nederlands en het Engels naar Vlaamse Gebarentaal en International Sign. Jaron was de eerste dove tolk voor informatie van de Belgische federale overheid tijdens de COVID-19 pandemie en tolk voor Karrewiet, het VRT-journaal voor kinderen en jongeren. Met zakenpartner Jörn Rijckaert runt hij het mediabedrijf Visual Box & Co. Jaron is de projectbegeleiding met Vlaamse Franse Gebarentaal. In de projectbegeleiding met Jaron zijn multideskundigheid aan om zowel de taal- als de sociaal-emotionele ontwikkeling van dove, slechthorende en doofblinde jongeren te ondersteunen.

Verder lezen:

[De Clerck, G.A.M., Willems, R.A. Structureel stigma in ggz voor doven en slechthorenden: het perspectief van cliënten en zorgverleners. Tijdschr Psychiatr. 2023;65\(3\):205-210. Bekijk hier de VGT-vertaling.](#)

Van Gent, T. (2012). Mental health problems in deaf and hard of hearing children and adolescents: Findings on prevalence, pathogenesis and clinical complexities, and implications for prevention, diagnosis and intervention. PhD dissertation, Leiden University.

Vansteenkiste, M. & Soenens, B. (2015). Vitamines voor groei: Ontwikkeling voeden vanuit de Zelf-Determinatie Theorie. Leuven: Acco.

In korte VGT-video's vertellen Goedele en Jaron hoe ze de psychologische basisbehoeftes van de jongeren hebben ondersteund en hoe ze samengewerkt hebben. Je kan de video's [hier](#) bekijken

Dit project werd gerealiseerd met de steun van het UCB Community Health Fund, beheerd door de Koning Boudewijns-tichting